

Handläggare
Bodil T Andersson
Anneli Tengvall
Svensk förening för
röntgensjuksköterskor

Vår referens
2017/1004

Er referens
SSM2017-2743

Strålsäkerhetsmyndigheten
171 16 Stockholm

Extern remiss: Strålskyddsmyndighetens föreskrifter om medicinska exponeringar, SSM2017-2743

Svensk förening för röntgensjuksköterskor, yrkesorganisationen för röntgensjuksköterskor, lämnar härmed synpunkter på föreslagna föreskrifter om medicinska exponeringar, SSM2017-2743. Röntgensjuksköterskan är en yrkeskategori som arbetar med joniserande strålning dagligen och berörs av regleringen. Röntgensjuksköterskan är en legitimerad yrkestitel. De bästa förutsättningarna för att ge en god och säker vård för alla parter inom vården är att det är en legitimerad röntgensjuksköterska som utför undersökningarna. Föreskrifterna innehåller komplettering till Lagen om strålskydd och förordningen om strålskydd samt Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter om grundläggande bestämmelser för tillståndspliktig verksamhet med joniserande strålning. Vi har valt att skriva i löpande text utifrån Kapitel, Rubrik, Sida, Paragraf (§) samt Kommentar. Svensk förening för röntgensjuksköterskor har koncentrerat sig på i första hand de områden som berör om röntgensjuksköterskans funktionsområden men även i viss mån på övriga områden.

Kapitel 2. Övergripande bestämmelser. Berättigande. Sidan 7 **Remisskriterier. 3§**

Kommentar: Vem gör bedömningen av remisskriterierna? Bör utvecklas!

Inhämtande av information innan exponering. 4§

Kommentar: Denna paragraf inbjuder till tolkningsutrymme. Det finns en svaghet i hur denna uttrycks. Bör styrkas!

Om gravida. 5§

Kommentar: Vaghet i uttryck gällande ”Den som utfärdar ... ” Vem är den?

Kapitel 2. Övergripande bestämmelser. Optimering. Sidan 8 **Om optimering för medicinska exponeringar. 7§**

Kommentar: positivt med förtydligande i sak.

Omfattning av optimering. 8§

Kommentar: positivt med tillägg av kvalitetssäkring, vilket är en betydelsefull uppgift för röntgensjuksköterskan.

Information. Sidan 9.**Information inför medicinsk exponering. 11§**

Kommentar: Information om undersökning samt fördelar och risker som den medför ges i huvudsak av röntgensjuksköterskan vilket bör anges.

Information till gravida. 12§

Kommentar: Information om undersökning samt risker som den medför för fostret ges i huvudsak av röntgensjuksköterskan vilket bör anges.

Kapitel 3. Organisation, ledning och styrning. Sidan 10.**Samverkan mellan expertfunktioner. 3§**

Kommentar: Hur samverkan ska ske bör tydliggöras i föreskrifterna.

Utbildning.**Anpassad utbildning. 4§**

Kommentar: Denna paragraf är otydligt beskrivet och skulle vinna på att förtydligas. Vem riktar sig denna paragraf till? Man bör definiera vad utbildningsmoment som är anpassade till riskerna i verksamhet innebär?

Såsom det ser ut idag har röntgensjuksköterskan en gedigen grundutbildning i strålskydd och strålfysik samt olika metoder för att rutinemässigt arbeta med exponeringar av barn, screeningverksamhet eller doskrävande metoder. Det innebär enligt Svensk förening för röntgensjuksköterskor att röntgensjuksköterskan har utbildning för nämnda metoder beskrivna i 4§. Det nämns dessutom vikten av dosberäkningar, dosoptimeringar, information till varje patient och vem som bäst kan det och röntgensjuksköterskan är den som har utbildning inom dessa områden och anses bäst lämpad.

Under tillämpning av bestämmelsen benämns ”högre kunskapsnivå” och vad innebär detta. Det skulle vinna på att tydligt definieras vad som menas.

Vidareutbildning. 5§

Svensk förening för röntgensjuksköterskor har förhoppning att det krävs mer än ett så kallat ”körkort” för att handa utrustning och tillämpa metoder. Det bör krävas betydligt djupare kunskaper innan dessa modaliteter tas i bruk vilket bör förtydligas i föreskrifterna.

Utformning av utbildning i medicinsk exponering. 6§

Mycket otydligt beskrivet vad denna paragraf innebär.

Kompetens. Sidan 11.**Olika kompetensers medverkan. 7§**

Kommentar: Formell och reell kompetens behöver förtydligas i denna paragraf. Den kompetens som krävs ska tydligt uttryckas. Stora delar i texten om tillämpning av bestämmelsen är alltför vagt uttryckt. Vem bedömer reell kompetens? Vem har befogenheten att bedöma denna kompetens?

Samverkan i optimeringsprocessen. 8§

Kommentar: det som är positivt uttryckt är att läkare och sjukhusfysiker SKA ingå i optimeringsprocessen men röntgensjuksköterskan ska dessutom också ingå i denna process.

Röntgensjuksköterskan är den yrkesgrupp som har den kompetens som erfordras och ingår redan idag i denna process och detta bör också anges i 8§. Röntgensjuksköterskan är en yrkesgrupp som finns med och samverkar i optimeringsprocessen.

Kompetens vid utredningar av händelser. 11§

Kommentar: röntgensjuksköterskans kompetens bör förtydligas i denna paragraf.

Kapitel 5. Metoder. Sidan 16.

Om metodbeskrivningar. 1§

Kommentar: Det är oerhört viktigt att den yrkeskategori som arbetar med metodbeskrivningar tydligt anges i denna paragraf. Röntgensjuksköterskan är den yrkesgrupp som har kompetens och arbetar med detta redan idag. Metodbeskrivning och att säkerställa att alla exponeringar utförs på korrekta grunder och på rätt sätt finns angivet som ett av målen i Högskoleförordningen för röntgensjuksköterskeexamen.

Kapitel 7. Särskilda krav för röntgenverksamhet. Sidan 19.

Kompetenskrav för expertfunktioner.

Radiologisk ledningsfunktion. 1§

Kommentar: Bör förtydligas om det alltid är så att den radiologiska ledningsfunktionen ska innehas av läkare med specialistkompetens inom området medicinsk radiologi. Eller kan annan profession till exempel en leg röntgensjuksköterska med doktorexamen kan inneha radiologiska ledningsfunktionen.

Det är Svensk förening för röntgensjuksköterskors erfarenheter att det kan innebära alltför låga krav på bland annat utbildning för de som i föreskrifterna anges som "övrig personal". Detta kan innebära en negativ påverkan på förståelsen av exponeringsdata i förhållande till den enskilda individen för att få en optimal undersökning i förhållande till symptom. När röntgensjuksköterskan inte omnämns i föreskrifter och allmänna råd utgår Svensk förening för röntgensjuksköterskor från att den generella uppfattningen är att strålskydd inte är en naturlig del i utbildningen till röntgensjuksköterska i Sverige. Därför är det viktigt att röntgensjuksköterskan omnämns som yrkesgrupp i dessa föreskrifter och allmänna råd då det är röntgensjuksköterskan som självständigt utför de allra flesta röntgenundersökningar. I Sverige är det röntgensjuksköterskan som utifrån

sitt yrkesansvar och sin legitimation har en avgörande roll i strålskydds- och patientsäkerhetsarbetet vid genomförandet av röntgenundersökningar. Röntgensjuksköterskan arbetar självständigt med ansvar för genomförande av undersökningar med minsta möjliga stråldos och bästa diagnostiska bildkvalitet. I röntgensjuksköterskans ansvar är det centralt att bedöma berättigandet av, planera, genomföra och utvärdera undersökningar och behandlingar avseende bildkvalitet, stråldos och strålsäkerhet och därmed säkerheten för patienten.

Examensbeskrivningen i Högskoleförordningen bör uppmärksammas i detta sammanhang. Röntgensjuksköterskans examen finns reglerad i bilaga 2 i Högskoleförordningen (1993:100 med senare ändring). Där framgår bl.a. att röntgensjuksköterskan ska:

- *visa kunskap om fysikaliska, biologiska och tekniska aspekter på bild- och funktionsdiagnostik,*
- *visa förmåga att medverka till att all bestrålning av patienten skall vara optimerad med avseende på stråldoser och att strålskyddsföreskrifter följs i enlighet med relevanta författningar,*
- *visa förmåga att initiera metodförbättring och kvalitetssäkring*

I utbildningsplaner på lärosätena i Sverige finns följande inskrivet; ”Radiografi är ett tvärvetenskapligt område där kunskaper i omvårdnad, **strålningsfysik**, medicinsk **teknik och metodik** samt medicin integreras. Röntgensjuksköterskeprogrammet omfattar den kunskap som krävs inom olika **metoder** för att genomföra och medverka vid undersökningar och behandlingar i diagnostiskt och behandlande syfte, med hjälp av bildgivande morfologiska och funktionella metoder. Inom kompetensområdet ingår att planera, genomföra och utvärdera undersökningar och/eller behandlingar, avseende omvårdnad, bildkvalitet, stråldos och strålningssäkerhet. **Patientsäkerhet** är en viktig och grundläggande del inom radiografi”. Härutöver finns kursplaner som tydligt definierar strålskydd, strålningsfysik, strålsäkerhet och strålningsbiologi. Strålning ingår som moment i utbildningens samtliga terminer. Utbildningen är förutom en yrkesexamen även en akademisk examen som leder fram till en Bachelor degree, 180 hp.

Lund den 4 oktober 2017

Svensk förening för röntgensjuksköterskor

Bodil T. Andersson

.....
Bodil T Andersson

Vice Ordförande